

Gemeenteraadsverkiezingen 2018 - Standpunten Apcg

Met de ratificatie van het VN-verdrag voor mensen met een beperking in 2016 komt de inclusieve samenleving een stap dichterbij. Inclusief als volwaardig mee kunnen doen, deel kunnen nemen, er gebruik van kunnen maken, mee kunnen praten.

Het VN-verdrag maakt het vanzelfsprekend dat mensen met een beperking dezelfde rechten hebben als mensen zonder beperking. Het opent de dialoog naar een andere denkrichting. Keuzevrijheid en autonomie zijn belangrijke kernwaarden in het VN-verdrag. Voor mensen zonder beperking is dit vanzelfsprekend. Voor mensen met een beperking wordt de leefwijze nog teveel door anderen bepaald. Terwijl ook zij zelfstandig moeten kunnen participeren en niet altijd afhankelijk willen zijn.

Het VN-verdrag gaat over “op voet van gelijkheid met anderen participeren in de samenleving”. De ondersteuning van mensen met een beperking is er op gericht dat zij gelijkwaardig kunnen meedoen. Bij de Wmo is een belangrijk doel ook de beheersing van de kosten. Dit houdt vooroordelen, betutteling en stigma in stand. Gelijke rechten en gelijkwaardige participatie daarentegen, geven juist ruimte voor luisteren naar de ervaringsdeskundigheid van de persoon, eigen regie en meer passende zorg en ondersteuning. Hieronder een aantal van onze aandachtspunten, waarbij het VN-verdrag voor ons de leidraad is.

1. Lokale democratie – participatie van inwoners met een beperking

Met de decentralisatie van de gemeente naar de wijken in Arnhem, via de wijkteams leefomgeving, en de op handen zijnde omgevingswet, worden inwoners meer uitgedaagd om mee te beslissen over de inrichting van hun leefomgeving. De participatie van inwoners met een beperking is nog niet vanzelfsprekend, sommigen moeten schroom of onzekerheid over stigma’s overwinnen om obstakels of wensen aan te geven. En, is de locatie voor informatiebijeenkomsten en ontmoeting voor iedereen toegankelijk, of geschikt?

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- Wijkteams leefomgeving zich bewust zijn van mensen met een beperking als inwoners van hun wijk en hen actief betrekken bij het opstellen van de wijkomgevingsplannen
- Wijkteams beschikken over basiskennis van (het belang van) toegankelijkheid van de leefomgeving
- Inwoners goed geïnformeerd worden over projecten en activiteiten in de wijk
- Locaties voor bijeenkomsten voor iedereen toegankelijk zijn en ondersteuning beschikbaar is

2. Inkoopbeleid – kwaliteit van de zorg

De keuzevrijheid in zorgaanbieders is, met het interactieve aankoopstelsel (I.A.S), goed geborgd. Het Apcg pleit óók voor meer keuzevrijheid bij de leveranciers voor de hulpmiddelen. Bijvoorbeeld door meerdere leveranciers te betrekken en inwoners zelf te laten kiezen voor de leverancier met de voor hun beste service en deskundigheid. Zij zijn immers voor hun dagelijkse participatie afhankelijk van hun hulpmiddelen. We pleiten er voor dat er meer maatwerk wordt geleverd als het gaat om de keuze in mobiliteitshulpmiddelen. Niet iedereen is gebaat bij een scootmobiel of een elektrische rolstoel en algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn niet voor iedereen betaalbaar. Het is noodzakelijk dat de cliënt invloed kan uitoefenen op de kwaliteit van de uitvoering.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- Er voldoende keuzevrijheid is in zorgaanbieders én leveranciers
- Dat cliënten betrokken worden bij het opstellen van de kwaliteitseisen en de uitvoering
- Het budget toereikend is, zodat wijkteams en leveranciers sturen op kwaliteit in plaats van financiën (denk aan service, wachttijden, deskundigheid personeel)
- De klachtafhandeling en toetsing klanttevredenheid onafhankelijk geregeld is, en zodanig dat klachten van cliënten daadwerkelijk leiden tot verbetering van de uitvoeringspraktijk

3. Wijkteams

In Arnhem worden generalisten ingezet voor de intake en ook de toekenning van een maatwerkvoorziening. Voor goed maatwerk is kennis van zaken nodig. Verschil in specifieke deskundigheid van de coaches, maar ook een verschillende aanpak of afweging, kan tot willekeur en ongelijkheid leiden. Het komt voor dat in vergelijkbare situaties een ander besluit wordt genomen. Het verschil heeft dan niet te maken met de situatie van de inwoner, maar met de specifieke kennis en kunde van de coach. Het Apcg pleit er voor dat de werkwijze van het wijkteam er op gericht is om coaches in te zetten op de terreinen waar hun kennis en kracht ligt. En dat

zij over voldoende kennis (kunnen) beschikken m.b.t. de (leefwereld van de) doelgroep, de voorzieningen en casuïstiek, om goede afwegingen te kunnen maken om tot maatwerk te komen. Ook zijn goede afspraken over het tijdig betrekken van (medisch) specialisten en het maken van een goed verslag met duidelijke motivering van het besluit noodzakelijk. Voor de meer technische zaken tenslotte is een deskundige backoffice nodig.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- De werkwijze er op gericht is om coaches in te zetten waar hun kennis en kracht ligt
- Coaches over voldoende kennis (kunnen) beschikken om tot goed maatwerk te komen
- Gebruik gemaakt wordt van de ervaringsdeskundigheid van de cliënt en externe adviezen van deskundigen (ergotherapeut, fysiotherapeut, specialist)
- Het voor de inwoner en zijn omgeving duidelijk is welke zorg wordt toegekend en op welke gronden, waarvoor een goed verslag met motivering van het besluit of een automatische beschikking nodig is
- Voor de meer technische zaken een deskundige backoffice beschikbaar is
- Er keuzevrijheid wordt geboden in het aanbod van onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO)

4. Inkomen – compensatie meerkosten

Mensen met een beperking hebben vaak te maken met meerkosten als gevolg van hun handicap. De gemeente moet er o.i. voor zorgen dat de rijksmiddelen ter compensatie hiervan helemaal bij de doelgroep terecht komen. Er komen ongemerkt steeds nieuwe kosten bij (denk aan de huishoudelijke hulp toelage (HHT), aan gevolgen van Diftar, algemeen gebruikelijke voorzieningen en kilometerbudget voor vervoer).

In Arnhem maken de maatregelen die er zijn om meerkosten te compenseren, onderdeel uit van de armoedeagenda. Dit heeft er in 2016 al toe geleid dat het budget voor de regeling tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (TM-CZG) in de begroting naar beneden is bijgesteld. Dit maakt het moeilijk om de eerder geformuleerde criteria bij te stellen. Dit is wel een wens van de gebruikersgroepen, die hebben geconstateerd dat met de huidige criteria niet de gehele doelgroep die werd beoogd wordt bereikt. Verder komt een deel van de voormalige doelgroep niet meer in aanmerking voor compensatie, vanwege de lagere inkomensgrens en/of toetsing van het minimabeleid op verzamelinkomen.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- De middelen die vanuit het Rijk bedoeld zijn voor de compensatie van meerkosten ook daarvoor bestemd blijven en niet naar andere posten worden overgeheveld
- De gemeente zich inspant criteria om de compensatiemaatregelen zodanig te formuleren dat de beoogde doelgroep optimaal wordt bereikt
- De gemeente bewaakt dat nieuw beleid niet leidt tot een verdere stapeling van kosten, of dat deze voldoende gecompenseerd worden, en dat eigen bijdrages zo laag mogelijk gehouden worden
- Ook naar compensatie van meerkosten boven een bepaalde inkomensgrens wordt gekeken

5. Toegang tot informatie

Het is belangrijk dat gemeente en wijkteams nadenken over hoe zij de inwoners informeren en betrekken bij ontwikkelingen, bijvoorbeeld in het kader van de omgevingswet. Voor veel inwoners met een beperking is digitale informatie juist een goede oplossing om zelfstandig te kunnen communiceren. Mits apps en websites toegankelijk zijn en formulieren invulbaar. Niet iedereen is echter digitaal en heeft een smartphone of een computer, bovendien zijn er veel laaggeletterden. Denk daarnaast ook aan informatie voor doven en slechthorenden (bijvoorbeeld door het faciliteren van een gebarentolk of schrijftolk) en blinden en slechtzienden. Ontoegankelijke informatie kan uitsluiting tot gevolg hebben.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- Informatie over activiteiten, projecten, wijzigingen via verschillende kanalen (nieuwsbrief, apps, informatieavonden, etc) wordt aangeboden, zodat het alle doelgroepen bereikt
- Informatie (zowel digitaal als op schrift) voor iedereen beschikbaar, begrijpelijk en toegankelijk is

6. Arbeidsparticipatie

Arnhem zet actief in op activerend werk. Dit biedt mensen kans zich te ontwikkelen en naar een betaalde baan door te groeien. Wij achten ondersteuning bij arbeidsparticipatie aan alle doelgroepen van belang. De gemeente moet zorgen voor voldoende beschutte werkplekken, voor inwoners voor wie een reguliere baan niet haalbaar is, zodat ook zij in staat gesteld worden een inkomen te kunnen verdienen. Inzet op ontwikkeling is ook bij deze doelgroep wenselijk. De gemeente kan het goede voorbeeld geven door mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- De gemeente een actieve houding aanneemt tav vraag en aanbod bij beschut werk
- Ondersteuning bij arbeidsparticipatie voor alle doelgroepen, dus ook hoger opgeleiden, beschikbaar is
- Er voldoende beschutte werkplekken worden gecreëerd, met mogelijkheden voor ontwikkeling
- Er maatwerk wordt geleverd bij de matching van de beschikbare profielen en personen, waarbij iemands beperking voldoende wordt meegenomen en gecompenseerd, zonder dat dit geheel ten koste gaat van persoonlijke interesses (dus geen standaardprofielen)

7. Wonen

Iedereen wil goed en veilig wonen. Het is noodzakelijk dat er voldoende rolstoelwoningen beschikbaar zijn, op plekken waar je veilig en dichtbij de voorzieningen kunt wonen. Voor deze doelgroep zijn er namelijk minder mogelijkheden om door te stromen naar een adequate woning in een “betere” wijk. Verhuizen naar een woning met aanpassingen moet ook voor “woonwensers” mogelijk zijn. Ook voor mensen die vanuit een beschermd wonen instelling zelfstandig willen gaan wonen zijn voldoende woningen nodig. Voor deze groep kan de keuze voor de wijk heel bepalend zijn voor het succes, vanwege contacten en (ervaren) veiligheid. Naast het vinden van een geschikte woning is ook adequate ondersteuning thuis van belang om zelfstandig te kunnen wonen. Denk hierbij aan ambulante begeleiding (ook intensief) en hulp bij het huishouden. Wij pleiten er voor dat er in de wijk voorzieningen worden gecreëerd, die bijvoorbeeld inwoners ondersteunen bij het zelfstandig boodschappen kunnen doen, zodat zij meer gestimuleerd worden om de deur uit te gaan.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- Er voldoende rolstoelwoningen beschikbaar zijn in wijken waar inwoners veilig en dichtbij de voorzieningen kunnen wonen
- Ook inwoners die niet hoeven te verhuizen, maar dit wel graag willen, in aanmerking kunnen komen voor een woning en woningaanpassingen
- Er voor mensen die vanuit een beschermd wonen instelling extramuraliseren voldoende keuzevrijheid in woningen en wijk wordt gerealiseerd
- De gemeente actief meedenkt over oplossingen in complexe situaties
- Er een deskundige backoffice is met kennis over verhuisindicaties, woningaanpassingen etc
- Er voldoende ondersteuning thuis en in de wijk beschikbaar is om zelfstandig te kunnen wonen
- Er aandacht is voor (brand)veiligheid in huis, voorlichting en hulp bij rampen en calamiteiten
- Bij nieuwbouw en renovatie aandacht is voor voldoende geluidsisolatie voor mensen met een zintuigelijke overgevoeligheid (denk aan autismevriendelijk bouwen)

8. Mobiliteit

Van A naar B kunnen is een belangrijke voorwaarde om te kunnen participeren. Of het nu is voor werk, vrijwilligerswerk, vrije tijd, of sociale contacten. Het is belangrijk dat het Openbaar Vervoer toegankelijk is, zodat mensen op het gewenste tijdstip ergens naar toe kunnen gaan. Ervaring én onderzoek wijst uit dat als het busvervoer goed toegankelijk is, mensen daar de voorkeur aangeven. Daarnaast moet voor iedereen betaalbaar aanvullend vervoer (AVAN) beschikbaar blijven als vangnet. Ook als je zelfstandig kunt reizen met het OV, is dit vervoer soms nodig (wisselende belastbaarheid, onbekende of onbereikbare bestemming, etc). De inwoner moet zelf kunnen aangeven wanneer het noodzakelijk is om met de regiotaxi te gaan, en niet een regiecentrale. We komen nog regelmatig het vooroordeel tegen dat vervoer van AVAN als gemakritten worden gezien. Dit is zeker niet de ervaring van mensen die ergens op tijd willen zijn. Je vervoer regelen kost inspanning en het reizen betekent vaak veel wachten en stress. De gemeente moet de kwaliteit van het busvervoer én regiotaxivervoer goed monitoren, vooral m.b.t. houding en klantgerichtheid van de chauffeurs. Het kilometerbudget voor AVAN is sinds 2015 niet meer onbeperkt en wordt bepaald door het wijkteam binnen de gestelde beleidskaders. Dit is maatwerk en moet aansluiten bij de vervoersbehoefte en beperking. Voor het sociale vervoer kijkt de gemeente daarbij naar de minimale bandbreedte welke gesteld is in de jurisprudentie, en het criterium vereenzaming. Deze maatstaf ziet primair op de sociale participatiemogelijkheden, waardoor de totale vervoersbehoefte (bijvoorbeeld maatschappelijke activiteiten) niet wordt meegenomen. Voor een inwoner die volledig afhankelijk is van AVAN kan dit leiden tot hogere kosten of het maken van keuzes in het ondernemen van activiteiten. Keuzevrijheid en recht op mobiliteit tegen een betaalbare prijs zijn hierbij dan in het geding. Hierdoor is geen sprake van gelijkwaardige participatie tav inwoners zonder beperking, die immers onbeperkt tegen OV-tarief kunnen reizen. Verder is het belangrijk dat vervoersvergoedingen voor het gebruik van de eigen auto of de buikleenauto gehandhaafd blijven. Voor sommige inwoners is er geen andere mogelijkheid om vervoerd te worden.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- Openbaar vervoer toegankelijk is en beschikbaar blijft, zodat ook mensen met een beperking kunnen reizen wanneer zij dat willen
- Aanvullend vervoer (AVAN) als vangnet beschikbaar blijft tegen een betaalbaar OV-tarief, ook voor degenen die met het OV kunnen reizen
- Inwoners die (bijna) volledig afhankelijk zijn van AVAN weer een onbeperkt kilometerbudget krijgen. Het is in strijd met het uitgangspunt van het VN-verdrag wanneer mensen minder gaan participeren, omdat het vervoer te duur wordt
- Dat de inwoner zelf de regie heeft of hij in staat is met de bus te reizen of de regiotali nodig heeft

9. Gezondheid

Bij gezondheid denken we o.a. aan meer bewegen en vermindering van stress. Mensen met een beperking zijn soms veel tijd kwijt aan het aanvragen van voorzieningen en hun recht halen. Ze ervaren stress door (her)keuringen en onzekerheid over wonen en werk (inkomen). Daarom moet er zoveel mogelijk worden ingezet op vereenvoudiging van processen. Sporten, of goede sportfysio kan ook een positieve bijdrage leveren aan de verbetering van de gezondheid. Dit kan zelfs leiden tot het minder gebruik hoeven maken van medicijnen. Hulpmiddelen die de houding of gezondheid bevorderen zoals actieve rolstoelen, elektrische fietsen of tandems, zouden onderdeel moeten zijn van het aanbod.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- Stress vermindert wordt door eenvoudige processen bij het aanvragen van voorzieningen; duidelijke informatie over procedures; geen korte indicaties door het wijkteam en onnodige herkeuringen
- Bewegen gestimuleerd wordt door sporten, goede sportfysio en actieve hulpmiddelen (actieve rolstoelen, fietsen, tandems)

10. Inclusief beleid

Om beleid te ontwikkelen voor iedereen, is het belangrijk om vooraf te kijken welke gevolgen het heeft voor de verschillende doelgroepen. Eventuele belemmeringen kunnen dan al worden meegenomen in het uiteindelijke voorstel (zie bijvoorbeeld knelpunten m.b.t. Diftar). Om inclusief beleid te bevorderen en te monitoren, is het van belang om een lokale inclusie agenda en actieplannen op te stellen, samen met de doelgroep.

Bij de inrichting van de openbare ruimte of een gebouw kan bij de start al een “inclusief” ontwerp gemaakt worden, in plaats van aanpassingen voor een bepaalde groep. Situeer de publieksfunctie bij voorkeur op de begane grond. Denk ook aan het gebruik van een ontwerp (de kinderkopjes op het marktplein zijn in het gebruik voor mensen in een elektrische rolstoel of scootmobiel heel onaangenaam).

Toegankelijkheid is de norm. Het is belangrijk dat dit wordt meegenomen in de hele gemeentelijke (beleids)uitvoering, of het nu gaat om wegwerkzaamheden, presentaties over projecten aan burgers, informatiebijeenkomsten of het vergunningenbeleid. Wij pleiten er voor dat er 1 ambtenaar inclusie wordt aangesteld, die er op toeziet dat al het gemeentelijk beleid inclusief is volgens de normen zoals gesteld in het VN-verdrag.

Vaak zien we dat uitsluiting niet plaats vindt vanuit onwil, maar vanwege onwetendheid. Dit vraagt om bewustwording ten aanzien van hoe we met elkaar samenleven. De gemeente kan daarin een rol vervullen door inwoners en dienstverleners aan te sporen zich in de ander te verplaatsen. Begrijpen hoe belangrijk een dienst is voor iemand, kan de service en klantgerichtheid bevorderen. Training en scholing van medewerkers is belangrijk, evenals taalgebruik in de communicatie richting inwoners.

Het Apcg vindt het o.a. belangrijk dat:

- Er een lokale inclusie agenda wordt opgesteld om inclusief beleid te bevorderen en te monitoren
- Er 1 ambtenaar wordt aangesteld die beleid toetst op inclusie
- De doelgroep actief wordt betrokken bij ontwikkeling en uitvoering van plannen (nothing about us, without us)
- Toegankelijkheidseisen worden opgenomen in het vergunningenbeleid
- Locaties voor ontmoeting en informatie toegankelijk zijn voor iedereen
- Medewerkers worden geschoold hoe om te gaan met alle doelgroepen (denk ook aan inwoners die moeilijk spreken, mensen met een verstandelijke beperking of psychische kwetsbaarheid)
- De gemeente een actieve bijdrage levert aan de denkomslag in de samenleving die noodzakelijk is om tot een inclusieve samenleving te komen